

Cymru a'r byd

Gregg Jones

Mae gwleidyddion Cymru a sefydliadau yng Nghymru yn chwarae rhan weithgar yn y byd rhyngwladol, ond a yw Cymru'n gwneud y mwyaf o'r rhwydweithiau sydd ar gael ac yn gweithredu mewn ffordd sy'n ddigon strategol?

Er bod y pwerau sy'n ymwneud â materion tramor, gan gynnwys trafodaethau o fewn yr Undeb Ewropeaidd, gwaith datblygu rhyngwladol, a masnachu, yn nwylo Llywodraeth y Deyrnas Unedig, mae Cymru'n chwarae rhan weithgar mewn materion rhyngwladol drwy waith Llywodraeth Cymru, y Cynulliad Cenedlaethol a chyirff eraill.

Daw hyn â buddion o ran busnes a masnach (cyfanswm yr allforion o Gymru i lefydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig yw tua £9 biliwn y flwyddyn, a chyfanswm y mewnforyn yw tua £6.5 biliwn y flwyddyn), yn ogystal ag o ran cyllid yr Undeb Ewropeaidd, cysylltiadau diwylliannol ac addysgol â rhanbarthau a chenhedloedd eraill, a'r cyfraniad a wneir gan sefydliadau ac unigolion o Gymru drwy waith datblygu. Fodd bynnag, mae nifer o sylwebyddion wedi cwestiynu a yw'r diffyg cyfeiriad strategol cyffredinol yn golygu nad ydym yn cael gymaint o fudd ac y gallem o'r cysylltiadau rhyngwladol hyn.

Cymru a'r Undeb Ewropeaidd

Mae un o'r meysydd gweithgaredd mwyaf amlwg yn ymwneud a'r Undeb Ewropeaidd. Ystyrir bod Cymru'n 'rhanbarth' ar lefel yr Undeb Ewropeaidd, sy'n golygu bod Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn cynrychioli ei buddiannau yn nau sefydliad 'llywodraethol' yr Undeb, sef Cyngor y Gweinidogion a'r Cyngor Ewropeaidd. Felly, bydd ei llwyddiant yn cael ei fesur yn ôl i ba raddau mae blaenoriaethau allweddol Cymru'n cael eu hadlewyrchu pan fydd Deyrnas Unedig yn cynnal trafodaethau â'r Undeb. Drwy ei waith o graffu ar Lywodraeth Cymru, mae gan y

Cynrychiolaeth ar gyirff ffurfiol

Caiff y Cynulliad ei gynrychioli ar nifer o gyirff ffurfiol ar lefel rhyngwladol. Mae'r rhain yn cynnwys:

- dau rwydwaith yr Undeb Ewropeaidd ar gyfer llywodraethau rhanbarthol (**REGLEG**) a Seneddau rhanbarthol (**CALRE**);
- y **Cynulliad Seneddol Prydeinig-Gwyddelig** a'r **Cyngor Prydeinig-Gwyddelig**, a sefydlwyd i hwyluso trafodaethau ffurfiol ar faterion trawsffiniol rhwng Iwerddon a Phrydain;
- **Cymdeithas Seneddol y Gymanwlad**, sy'n hyrwyddo datblygiad personol seneddwr a rhannu arferion da;
- y **Cyngor Ewropeaidd**, sy'n amddiffyn democratiaeth a hawliau dynol ledled Ewrop;
- mae Cymru'n un o sylfaenwyr y **Rhwydwaith o Ranbarthau dros Ddatblygu Cynaliadwy (NRG4SD)**, sy'n rhwydwaith byd-eang a sefydlwyd yn Uwchgynhadledd y Byd ar Ddatblygu Cynaliadwy yn Johannesburg yn 2002 i hyrwyddo'r materion hyn ar lefel ranbarthol.

Cynulliad rôl allweddol i'w chwarae mewn sicrhau bod hyn yn cael ei wneud yn effeithiol.

Mae sianelau eraill ar gael i hyrwyddo buddiannau Cymru ym Mrwsel. Mae hyn yn cynnwys y pedwar Aelod o Senedd Ewrop o Gymru, y cynrychiolwyr o Gymru ar ddau gorff ymgynghori'r Undeb, sef Pwyllgor y Rhanbarthau (sy'n cynnwys gwleidyddion lleol a rhanbarthol) a'r Pwyllgor Economaidd a Chymdeithasol

(arbenigwyr sy'n cynrychioli buddiannau sectorau), a thrwy gymryd rhan yn rhwydweithiau ffurfiol ac anffurfiol yr Undeb.

Mae'r rhan fwyaf o'r gwaith o ddydd i ddydd ym Mrwsel yn cael ei gydgysylltu drwy'r swyddfeydd yn Nhŷ Cymru, sydd wedi'i leoli yng nghanol yr ardal Ewropeidd ym Mrwsel, lle mae swyddogion o Swyddfa Undeb Ewropeidd Llywodraeth Cymru, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a sector addysg uwch Cymru'n gweithio.

Rhanbarthau a gwledydd sy'n bartneriaid

Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi sefydlu nifer o gysylltiadau â rhanbarthau a gwledydd yn Ewrop sy'n canolbwyntio'n bennaf ar ddatblygu cysylltiadau diwylliannol ac economaidd. Mae'r rhain yn cynnwys Llydaw, Baden-Wurttemberg, Latfia, Silesia a Chatalonia.

Yn ogystal, drwy Busnes Rhyngwladol Cymru, mae gan Lywodraeth Cymru gynrychiolwyr mewn nifer o wledydd ledled y byd, gan gynnwys India, Tsieina a'r UDA, sy'n canolbwyntio ar ddatblygu cysylltiadau masnachol â Chymru. Cynhaliodd Llywodraeth Cymru arolwg 'beirniadol' o'i gwaith yn 2009, a arweiniodd at symleiddio ac ailwampio ei gwaith o gwmpas amcanion Rhaglen Adnewyddu'r Economi.

Cyfeiriad strategol?

Ar wahân i'r Rhaglen Cymru o Blaid Affrica, ar hyn o bryd, nid oes fframwaith strategol cydlynol sy'n dwyn ynghyd holl waith yr Undeb Ewropeidd a'r gwaith rhyngwladol y mae Cymru'n cyfrannu ato. O ganlyniad, nid oes dull systematig yng Nghymru y gall Aelodau'r Cynulliad a rhanddeiliaid ei ddefnyddio i asesu a mesur perfformiad Gweinidogion Cymru ar faterion Ewropeidd a rhyngwladol.

Yn y Trydydd Cynulliad, byddai'r Prif Weinidog yn cyhoeddi'r wybodaeth ddiweddaraf am

Gwaith Datblygu Rhyngwladol

Mae Rhaglen Cymru o Blaid Affrica Llywodraeth Cymru yn cefnogi sefydliadau o Gymru sy'n gwneud gwaith datblygu yn unol â'i hymrwymiad i Amcanion Datblygu'r Mileniwm y Cenhedloedd Unedig. Mae'r sefydliadau yng Nghymru sy'n cymryd rhan mewn datblygu rhyngwladol yn cynnwys:

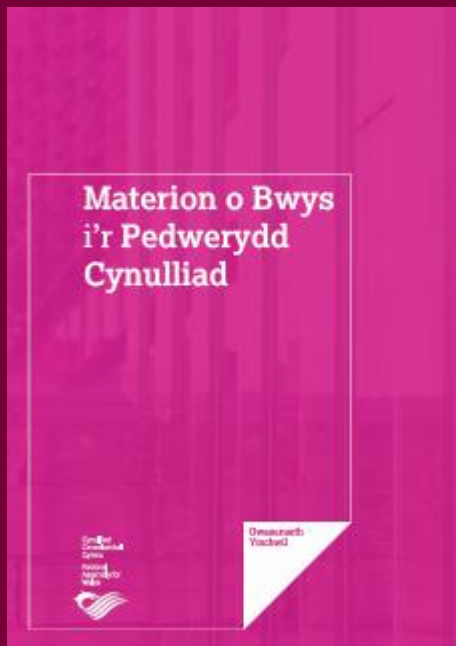
- Dolen Cymru (Cyswllt Cymru-Lesotho), sy'n cefnogi cysylltiadau mewn addysg, iechyd, llywodraethiant a chymdeithas ddinesig;
- Positive Women (sy'n gweithio yn Affrica, yn arbennig yn Swaziland), sy'n hyrwyddo hawliau menywod ac yn cefnogi gwaith sefydliadau cynhenid;
- Bees for Development, sy'n cynorthwyo gwenynwyr sy'n byw mewn ardaloedd tlawd a diarffordd yn y byd, ac yn codi ymwybyddiaeth ynghylch gwerth cadw gwenyn i liniaru tloedi;
- PONT (Ymddiriedolaeth Rhwydweithio Tramor rhwng Partneriaethau), sy'n rhaglen gyfnewid ar gyfer pobl broffesiynol ac yn gefeillio ysgolion ac eglwysi rhwng Uganda a Rhondda Cynon Taf.

berfformiad Cymru i'r Pwyllgor Materion Ewropeidd ac Allanol, a byddai Gweinidogion eraill yn darparu gwybodaeth ad hoc wrth ateb cwestiynau ar y rhannau o'u gwaith a oedd â gogwydd Ewropeidd.

Mae'r sefyllfa'n wahanol iawn yn yr Alban, lle mae Llywodraeth yr Alban wedi cyhoeddi Cynllun Gweithredu Ymgysylltu Ewropeidd, sy'n rhan o fframwaith rhyngwladol ehangach. Cyflwynodd Llywodraeth yr Alban adroddiad bob chwe mis i Senedd yr Alban ar ei pherfformiad yn cyflawni'r amcanion yn y Cynllun Gweithredu.

Mae'n bosibl y bydd Aelodau'r Cynulliad yn dymuno rhoi sylw i ddatblygu cyfeiriad strategol ar gyfer y modd y mae Cymru'n ymwneud â'r byd yn y Pedwerydd Cynulliad.

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**